

FÜGGETLEN LAPOK

Az előfizetési pénzek
 s a lap kezelését illető minden tárgyak
 a kiadó-hivatalhoz (Első magyar egy-
 sületli könyvnyomda, 3 korona-utca, 18
 sz. a.) intézendők.
 Érdemtelten levelek el nem fo-
 gadtatnak.

Pest, jul. 20.

Midőn a jun. 22-ki allocutiót, az összes napisajtóval együtt lapunk is közölte, nem mulaszthattuk el, annak a magyar nm. püspöki karhoz intézett felhívására, hazafias és hűn katolikus megjegyzést közzéteztünk.

Azt írjuk, hogy Róma azon felhívását, mely szerént a concordatum védelmére a magyar püspöki kar és pap-ság sikra szálljon, nem osztjuk.

E nézetünk történelmi alapokon, s a római pápához való öszinte, magyar ragaszkodásunk legillőbb kegyeletén sarkallott.

A „P. Hírnök” és „Idők Tanuja” ferde magyarázatot adott intentiónk-nak, és majd schimázt, majd haeretikus törekvéseket olvasott ki sorainkból.

Meglepettünk ezen invectivák lát-tára, mint mindig, valahányszor tudat-lansággal találkozzunk oly oldalon, a hol bölcseséget negélyeznek.

E cikket Török János és Lonka Antal urak számára felvilágosítá-súl írjuk.

Nem első eset, hogy magyar kath. pap, a magy. kath. egyház speciális nemzeti jogait Róma irányában védi. Hasonlót cselekedett Pázmány Péter II. Ferdinánd király uralkodása alatt, midőn Rómában kér-dést támasztottak, a magy. ar királyok apostoli jogait illetőleg.

Nyolcz százados történelme a magy. kath. egyháznak, több példát bir felmutatni arra, hogy Rómában, a kath. vallás érdekeinek feltételeiből, vagy más az utókor előtt nem egészen ismert in-dokokból, megrövidíteni akarták a II. Szilveszter nagy emlékü bullája által a magyar királyoknak adott szé-les terjű apostoli jogokat.

De a visszahatás, melylyel ezen törek-vés a magyar kath. papság és világiak részéről találkozott, a sz. széknél min-denkor elismerésünkre méltó figyelem-mel fogadtatott, s nem elmlive a ké-sőbbi pápáknak okmányilag tett ujola-gos elismerését és megerősítését a magy. kath. egyház speciális jogainak, kiváltságainak, maga a constanci zsinat a magyar kath. egyház ezen jogait, kiváltságait, esküvel megpe-csételte.

Ezen jogvédelem, melyet a kath. magyar nemzet, a magyar egyház jogai mellett Róma irányában többször életre hívni szükségesnek látott, soha sem lépte át a hiteltől és fejelemi kap-csolat azon határát, melyen túl a sza-kadár vagy eretnek egyház kezdődik.

Nem is ment az oly végteltekre, mint a gyászos emlékü investitura-har-czok.

De a magyar kath. egyház egész nyolcz százados multja alatt, egyetlen esetet sem találunk, hogy magyar hon püspökei szükségesnek látták volna, a magyar egyház jogait oly mozgalom által biztosítani, mely a pápa jogkörét megszünti.

Miért? Mert a magyar kath. egy-ház mindenkor hűséggel és ragaszkodással viseltetett a szentséges római pápák iránt még a válság és veszély napjaiban is; de más részt azért is, mivel a római szent szék mindenkor tudta összegegyeztetni a magyar egyház szabadalmait, jogait, a hű katolicitás-sal, s felismerte hogy a magyar kath. egyház speciális, nemzeti jogai, sza-badságában, és ezen jogoknak hű bizo-sításaiában rejlik azon belerő, mely századokon át, a római sz. széknél oly erős támasza volt sz. István hazá-jában.

A magyar kath. egyház közjogi áll-lásában sem az osztrák, sem a franczia, vagy bármely egyéb egyházzal nem analog.

Hasonlíthatlanul több szabadságot bir magában, mint a mennyt a concor-datum az osztrák egyháznak, több füg-getlenséget és jogot, mint a mennyt a gallician pontok a fanczia egyháznak ígérték.

A magyar egyház közjogilag, egé-szen unicum.

Önálló, szabad, nemzeti magyar egyház az.

Önálló egyház, melyről Kör-mö-czy, e téren tekintély, 1859-ben kia-

dott: „Emlékek a magy. kath. egyház multjából” című könyvében, ezeket olvassuk: „A magy. kath. egyház a mohácsi gyásznapi után is rendületlen hűsége és vallásos kegyelete mellett az Isten földi helytartói, a római pápák iránt, önálló egyház maradván, nem voltak ugyanazon közjogi viszonyai egyéb ausztriai birodalom-ban létező egyházakkal. A magyar egyház közjogi állása, a fejedelmet és a polgári hatalmat illetőleg egészen más alap-s biztosítékokon gyökerezett, mint a birodalom többi egyháziái! Ugyan is a habsburgi ház örökösei, nem csak általánosban az ország és alkotmányára esküdtenek a koronázás esküjén, hanem különösen s mindenk előtt a kath. egyház jogainak tisztelgetben tartását és védelmét esküvel fogadták, hogy t. i. Isten egyházát az ő régi szabadsági jogai és kiváltságaiban s a régi jó s helyben hagyott szokásaiban fentartják; mely eskü erejénél fogva szükség ese-tében a magyar egyház, a reá neheze-dett időkben, sértett jogainak védelmére nem csak a nemzettel talált pártoló szöszatra, de a római székhöz is joggal folyamodhatott.”

Helyeseljük, elfogadjuk a concor-datumnak a kath. vallás érdekeire vonatkozó pontjait, de ugyan ezen tör-vényes támaszát a kath. vallás érde-keinek feltaláljuk alkotmányos törvé-nyeinkben, intézményeinkben, a koronázási esküben.

A magyar kath. egyháznak egész más jogviszonyai vannak, mint az osztrák egyháznak, s ha ott a concor-datum nyújtott biztosítékot az egyház jogainak, szabadságának, nálunk, e ha-zában, alkotmányos törvényeink köze-pett a concordatumra szükség alig van.

Székes-Fehérvár jul. 14.

Tudja a T. szerkesztőség, tudja a „F. Lapok” olvasó közönsége, hogy cikkekben, melyeket alkotmányos alapokon szerveződő autonómiák érdekében a lapok hasábjain közzétettünk, elveim nyilt, határozott megvalósítás mellett mindig tárgyilagos voltam, az ellenvélemények közül soha senkit nem sértettem; sőt ismételve kimondottam, hogy egymás iránt türelmellel legyünk, ne személyeskedjünk, ne pszichológusjunk, s különösen azok körében, kik a szeretet vallásának hirdetésével foglalkoznak, szegyeteljes, meg-alázó!

Azt gondoltam, hogy a nyugodtság nu-godtsággal, a kimélettel fog találkoznunk. Csaldóttam! Tanum erre egy, az „Idők Tanujának” 153. számában, homlokán „Mindenkinek a magáét a gyakorlati téren is” jelmondattal, végén egy feljelölt Székes-Fehérvártól július 6-án kelt cikkek, mely a városunkban mult h 30-án tartott kath. gyűlésről kivánván az „I. Tanujának” kath. gyűlésről vagy rossz szándéku elfe-referálni, együgyű vagy rossz szándéku elfe-referálói, együgyű vagy rossz szándéku elfe-referálói nem csak a dolgot vetkőzteti ki a maga valóságából, hanem a személyeket is, kik az értekezlet létesítésében fáradoztak, sikertelenségben közreműködtek, kisebb-nagyobb mértékben gnyolják, sértegetik.

Ezen hamis állításokból és személyes-kezdésekből összeférgetett impertinens cikk néhány helyére szándékozom a T. szerkesz-tőség engedelmével megjegyzéseket tenni, részint azért, hogy a keresztes cikkek meg-tanulja, miszerint az irodalmi téren ninose-nem kiváltságok, s ha valaki provokál és támad, a visszavetéstől, sejtieni engedett magasabb állása sem fogja őt megoltalmazni. Lássuk tehát, mit beszél e cikk, s jel-mondatához hiven megadja e mindenkinek a magáét.

A bevezetés mindjárt, melyben az író értekezletünk előzményeit kivánja ismertetni, oly állításokat foglal magában, melyeket minden, az ügy állását ismerő, igazságsze-rető ember a legméltóbb indignációval fog visszautasítani. Azt mondja a bevezetés, hogy tanácskozmányunk „rögtönözve és besagallva tartatott”. Én nem tudom, hogy cikkiró a rögtönözés alatt mit ért; de miután bizonyos, hogy autonómiáknak szerve-zése még az „I. Tanujában” megjelent több rendbeli nyilatkozat szerint is elutasíthatlan, az égető kérdésre vált: miután tény az, hogy a közvélemény, melyet a gáncsolódo cikkek-ző-nél sokkal több alkalmunk van megismerni, egy ily tanácskozmányunk eddigi halogató-

sát is nagyon zokon veszi; miután tény az, hogy mi az ily conferentiákra vonatkozó óhajainkat a hírlapok utján úgy, mint a tár-sas életben nyíltan kifejeztük; miután tény az, hogy ms. Zichy Jenő gróf urat a kezde-ményezésre még június 10-én minden titko-lódzás nélkül felkértük, meghívó leveleket a megyés püspöktől le az utolsó káplánig, Székes-Fehérvár városától kezdve egyház-megyénk legkisebb kath. községéig a confe-rentia előtt két héttel küldöttünk: kérdem, vajjon ily körülmények közt az igazságtól és nem pártszerevedélytől, sértett hűségétől ve-zérelt embernek lehet e az elhamarkodás ellen panaszolkoznia? Csakohgy találko-znak emberek, kiknél minden korai, mibelyt a szabadabb mozgásnak legkisebb látszatával bir is. Cikkirónak csak oly tanácskozmány nem volna rögtönözött, mely felsőbb paranc-szóra létesülven a bevégzett tényekre, bár-milyenek lennének aztán azok, minden el-lenvetés nélkül „éljen” kiáltana. Ha önök ben-nünket nem hátráltatnak, az autonómiás mozgalmakat nem nyomják, hanem kötele-ségszerűleg elősegítik, a közönség eddig má-j teljessen tájékozott volna ez ügyben. És ha e tekintetben van még hátra kívánni való, ennek azok az okai, kik autonómiáinkat de nobis sine nobis akarván megalkotni, a con-ferentiákat ad graccas calendas szeretnék volna halogatni.

A sugalmazásra nézve nem sok mondani valóm van. E vad csak arra való, hogy fö-lötte magunkat szívünk szerint kikacagjunk. Uram! a sugás-bugásához mi nem értünk, s ön legjobban tudja, hogy erre a mi helyze-tünktől lényegesen különböző körülmények kvalifikálják az embert. Hallottuk, hogy bi-zyonos helyeken nagyon sugtak-bgtak, mi-dőn a tanácskozmány létrejöttéről többé nem kétkelhetettek; de hogy mi csak legkeveseb-b is titkolództunk, lelkiünk sugallatán kívül bármely inspirációnak engedtünk volna, azt senki be nem fogja bizonyítani, csupán azon egyszerű okból, mert nem igaz.

Hogy a „F. Lapokban” az értekezlet mint iratott le; mit teit e lapok szerkesztője Székes-Fehérvártól, a lamik ép vagy egészen megnyerte-e elveinek, illetőleg az 1848-ki püspökök elveinek, Zichy Jenő gróftól, kit az „I. Tanuja” közzéközdö bölese egy szuszszal nemes lelkűnek és a rémséges Zoványi szövetségesének nevez, kit alább féltében dicser; mert állítja, hogy ékes be-zéret mondott, haragjában sőt törekszik; mert malitiosus tendenciával mondja, hogy „beszédét írásból olvassa fel”, melynek „divatszertű, esattanós ki-fejezése nem hiányzottak”, — mindezekre az illetők, ha az ily köteked-sekre a választ érdemesnek tartják, majd fe-lélti fognak. Bölesünk abbeli tövedését azon-ban, mely az 1848-diki püspöki emlékirat kivonatát Zoványi ur adományának állítja, ezenel kiigazítom. Nem így áll a dolog jó ur! E kivonat költségeinek fedezésére már június 10-én, midőn a nemes gróft a tanács-kozmány összehívására felkértük, aláírási ívet nyitottunk, s valószínű, hogy ezen gonosz kivonat költségeinek fedezéséhez a későbbi aláírásköznél a haragos cikkirő is hozzá-járult.

A cikk menetét tartva szem előtt, most azon embertelen sértésekre kellene válaszol-nom, melyek benne csekélységem ellen írá-nyozták; mint hogy azonban még sokkal fon-tosabb személyek és dolgokról írtam ékes tudósítás következtében megemlékezmem, ma-radok hátul, számolunk utóljára.

Ugyan mondja meg a „mindenki-nek a magáét a gyakorlati téren is” mi indította őt arra, hogy közszízetel-ben álló N. kanonok és apát urra szintén egy oldaldőfőst irányozzon? Tán irigyli a tiszte-letet, mely e nemes urat környékezi; tán az „éljen”-ek, melyeket tapintatos eljárásával érdemelt ki magának, háborgatják? No de ezt nem teszem fel; inkább akarom hinni, hogy azon ellenmondási viszketek, mely cikkirónak annyira sajátja, kedvencz mottó-jával őt ez esetben is meghasonlásba hozta, s így lön aztán, hogy a cique suum féle elv a gyakorlati téren az ellenkezőre változott.

Hát a nagy tudomány, ritka nemes lel-ki S. A. esperes-plébánosra, hogy tudta rá-fogni a „F. Lapok tap subventionál-ja”? „Multa licent stultis, pictoria-bus atque poetis,” sed non omnia. Ha jól sejttem, referens ezek egyik osztályába sem tartozik, s mégis, nem csak sokat, hanem mindent meg enged magának! A könnyelmű hemzseget, helyke hánykolódást ifjoneknál, könnyebben megbocsátjuk; de férfiaknál,

érett koru egyházi férfiaknál nagyon fonák valami! Az esperes ur nem subventionál, s így a vad, hogy csak ezért juthatott szóhoz, mint alaptalan fecsegés, vagy rossz akaratu rágalom önmagától elesik.

Az ellen is van panasz a „F. nek, hogy a szólni kívánókat nem hallgattuk meg; hogy a gyűlés az elnök által mintegy erőszakosan záratott be, s ép ezért állítja, hogy a jelenle-vők elégedetlennül távoztak. Igaz, hogy nem mindnyájan beszélték, kik a jegyzőknél a szólásra magukat jelentették; igaz, hogy az elnök gróf iparkodott a szép rendben le-folyt gyűlést, miután ez nyilatkozott, s így a cézi eléretett, mennél előbb bezárni: de hogy ezen a 4-5 tagból álló akadékoskodók (el-lenzéknak nem merem mondani, mert chaoti-kus előadásokból senki sem tudta megérteni, hogy hát tulajdonképpen mit akarnak) jaj duljanak fel, soha se hittem volna! Igazi ho-méri kaczerja érzem magamat disponálva, midőn ily badarságokat olvasok! Hát nem tudják önök, hogy épen mi voltunk azok, kik, hogy a dolog élére ne állitassék, minden surlódásnak eleje vétecssék, a szótól előlöt-tünk. Tessék a jegyzőkönyvet elolvasni, tes-sék azok neveit, kik szólási jogokról lemo-nodtak, jól megnézni s tessék aztán irányunk-ban, kik önöket kiméltük, némi elismeréssel is viseltetni. Különbben a panasz tudomásul vesztük. Reméljük, hogy alkotmányos élé-tünk nyugodt, szilárd magunktartása mellett nem lesz ephemer életű, s hogy ennek követ-keztében Isten segítségével még többször ta-lálkozunk. Ki fogjuk önöket hallgatni, vala-mint hogy most is kihallgattuk; de szólási jogunktól ezután nem fogunk oly könnyen el-állani, mert önök nagylelkűnkkel visszaél-nek, lovagiaságunkat ellenünk kizsákmá-nyolni mindig hajlandók lesznek. Elégedet-len volt a publikum igenis? De miért? Azért, hogy mérsékelték voltak, önök iránt anny-i kiméltetlennel viseltettük, mennyit hogy meg nem érdemelték, az „I. Tanujának” önök körében készült cikke fényesen igazolja.

Még csak azon észrevételekre kell egy-két megjegyzést tennem, melyekkel az „I. Tanuja” helyi cikik B. esperes-plébános beszé-dét jellemzi, valamint G. Kanonok beszédét néhány szóval megemlítenem, aztán közel leszünk a végehez.

Igaz, hogy B. esperes-plébános azt is mondotta, a mit róla az „I. Tanuja” állít; de ezen kívül meg mást is mondott, mit az „I. Tanujában” közzétenni persze erimen laesae lenne! Azt is mondotta még B. esperes, hogy kívánatos lett volna, és kívánatos volna, miszerint minden rendű és rangú kath. hívek tanácskozmányokba gyűjtessenek, e nagy fon-tosságú kérdésnek meghallgattassanak, a lé-tesítendő autonómiára vonatkozó nézeteiknek, óhajaiknak kifejezést adjanak. Tehát a confe-rentiák szükségességét ő is elismerte, s be-zéretjének azon része, mely a dologhoz szólott és pedig alkotmányos szempontból, tetszéssel is fogadtatott. Hogy nem mindent tápsoltak megbeszédjében, hogy kezdetben G. Kanono-kot sem nagy türelmellel hallgatták, hogy a csend teljesen csak akkor állott be, mikor G. kanonok a közönségtől részére szintén tírel-mes kihallgatást kért: mindezekért a „Füg-g. Lapok” elveit valló part tán csak nem fele-lős? Azon állítás azonban, hogy a publikum elkészítetett, benaitatott, hogy mi korteske-dést üztünk, elkészült turbával jelentünk meg a hely színen, nem telten insinnatio-nak, a hallgatóságot vak esz-köz-zek decretáló pöffeszkedésnek, a szemérem gyengéd érzelmait nem ismerő vastag cynismusnak nyil-vánitom mindaddig, míg ezer rá-galmazó állítás vissza nem vonatik, vagy be nem bizonyítatik.

A beszéd, melyet G. Kanonok mondott, a keresztes cikkből tolvá, csonkítva, simítva, egy szóval változtatva közöltetett. Főbb esz-méi azonban itt is megvannak, s a követke-zők: „Salus publica suprema lex esto; egyházunk alaptörvénye az Isten kijelentettakarata; autonó-miánk alapjául ne az 1848-diki püspöki munkálatot, hanem az 1848-diki törvényeket fogadjuk el.” Hogy ezen egymástól meglehetősen távol eső szeméket logikai összekötésbe hozni hamarjában G. Kanonok urnak nem sikerült természetesen. De minek is a sulus publica-t felemlíteni ott, hol a társadalomnak nem csak alap — hanem minden legkisebb, legrészlete-sőbb törvénye tiszteletben tartatik; mért szó-ba hozni az Isten kijelentett akarajat ott, hol ez előtt a legmélyebb tisztelettel mind nyájban meghódolnak? valóban kár volt e

magas gondolatokat mintegy hajuknál fogva, azon vita terére hurezolni, melynek tárgyát a létesítendő autonómia minősége képezte, s egyéb semmi. A beszéd vége önkormányzatunk alapjául nem a már ismételve említett 1848-diki püspöki munkálatot, hanem az 1848 diki törvényeket indítványozta elfogadtatni. Az 1848 iki törvények mindenütt kellemes hang-zatnak, s ez okozta, hogy néhányan, kik a dolgot nem értették, még öljeneztek is, a többség azonban, mely e logikai salto mor-tale kat kezdetben megámulta, csakhamar észrevette a fogást és nevetett. De mit is te-letett volna egyebet? Mert mikor az a kér-dés, vajjon a létesítendő autonómia, mely csakis a vallás egyenlőséget kimondó 1848 XX. t. cz. után lehetséges, minő alapokra fektetessék; alkotmányosan legyen-e szer-vezve vagy ellenkezőleg; eadszerű-e, szük-séges-e a klerusnak és a híveknek e tekintet-ben nyilatkozniok, avagy jó lesz-e bármibe, a mit rótnak nélkülünk határoznak, belenyu-godnunk, autonómiánk alapjául elfogadha-tók-e azon nézetek, melyeket az 1848-diki püspökök emlékiratukban nyilvánítottak, egy szóval midőn arról van a szó, hogy a szabad-ságot, melylyel az 1848-diki törvények ben-nünket megáldottak, nekítűt élvezzük, auto-nómiánkat miként alakítsuk, — mikor ez a kérdés és valaki azt indítványozza, hogy ne fogadjuk el a püspöki munkálatot, hanem áll-junk az 1848 diki törvények alapjára, azon törvények alapjára, melyek e tekintetben nekünk semmi alapot nem adnak, tökélete-sen magunkra hagyatunk, — ily körülmények közt csakis nevetni lehet. Mi sokkal élesebb szemű férfiaknak tartjuk G. Kanonok urat, hogy sem feltehetőnk róla, hogy nem tudta, mit csinál. Tudta ő, hogy egész operatioja nem egyéb, mint egy kis személyvesztés, rögtönzött oldalmozgás, mely által a közönséget az 1848-diki püspöki munkálát terrenu-máról le akarta szorítani.

És ha az „I. Tanujának” fehérvári tudósítója egy kissé jobban a dolog mélyére tekint, ha G. Kanonok ur beszédjébe nem oly nagyon szerelmes, e beszéd gyöngéjét, még azon alakban is, a mint az vele közöltetett, azonnal észreveszi.

És most engedje meg a magáét senkinek meg nem adó cikkezze, hogy egy-két szót m: gamról is szólhassak. Azt mondja, hogy én „Zoványi-féle kamarás és visz-hang” vagyok; hogy előadásom azért ré-szesült költészetésben, mert eleget beszéltem a demokrátiáról és demokratiai formáról. Ezután kegyes oktatást név kötelességemnek az Ur lelke szerint való teljesítéséről, s végre némi fenntartással állítja, hogy az ország-gyűléshez intézendő feliratot én indítványoz-tam először. Menjünk sorban.

A kamarás és visszhang-fele gnyú-neveket illetőleg kérdem a cikkirőt, mi vitte őt azon absurd gondolatra, hogy épen engem kandidáljon Zoványi-féle kamarás-nak és visszhangnak? Sérteni akart, vagy kegyes dühében nem tudta, mit beszél? Mind-egy, ezt nem kutatom; de jegyezze meg magá-nak, hogy az ily címek csak a fény és hato-lom után kapkodó szolgaelkekre s ha a jellemüket minden körülmények közt megör-zött s a bekövetkezőhöz illődésektől sem rettegő férfiakra illenek. Hogy én valakinak visszhangja lehessen, azt ön senkivel sem fogja elhitetni, de maga sem hiszi; vagy ha igen, már eddig is oly visszhangnak ismer, mely nagyon makacs, és nem minden ember szavát adja vissza.

Azon állítás, hogy a demokráciáról ele-gét beszéltem, ismét ráfogás. De úgy látszik, hogy az általam csak egyszer ballatott „de-mokratia” szó is oly lázas állapotba hozta tudósított, hogy aztán folyvást e rémsé-ges szó csegett füleiben s utóljára is elhitette magával, hogy egész beszédem e szavakból állott: demokratia és demokratiai”. És dato non concesso, ha a demokráciáról bővebben szóltam volna is; ha azt az emelke-dett demokrátiát, melyet a világ kezdetétől fogva minden nemesebb szívű, világosabb fejű ember sajátjának vallott, mely a tudat-lanságot nem kizsákmányolni, hanem meg-szüntetni, az előítéleteket nem ápolni, hanem kiirtani törekszik, melynél a szenvedés min-dig meleg részvére, az igazság mindig lelkes védelemre találunk, melyet „nec civium ardor prava jubentium, nec vultus instantis tyranni mente quatit solida”, — egy szóval, ha én attól a demokrátiától, mely igaz emberszeretben nyilvánul, a férfút felemeli, megemesíti, mely üdvözítőnk tanítását át meg átlenzi, — hosszabban beszéltem volna is: vajjon

Függőnk: Magyarországi s mulipk tartományok Pesten, Váci utca 18. (Szerkesztő: Adalberto)

Papi - öltönyöket,

